

Nr 144.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för K. H. Larsson från erläggande av visst räntebelopp; given Stockholms slott den 25 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Johansson anför:

Jämlikt brev den 2 juni 1916 har Kungl. Maj:t med riksdagen förordnat, att av kronoegendomen Dagöholm nr 1—4 med Bronäs nr 1, Ulvstorp nr 1 och Kjesebro nr 1, numera Dagöholm nr 5 2 ⁷/₈ mantal i Lerbo socken av Södermanlands län skulle enligt gällande grunder för upplåtande av egna-hemslägenheter från kronoegendomar försäljas bland annat en lägenhet, benämnd Kjesebro, vilken å en av förste lantmätaren A. W. Lodén 1892 upprättad karta över egendomen betecknats med litt. D. Ifrågavarande lägenhet, vilken vid sedermera skedd ägostyckning åsatts under litt Ab ³/₁₀ mantal,

saluvärderades sommaren 1913 till 12,000 kronor, varvid åkerjorden om 18.09 hektar beräknats efter 400 kronor per hektar och ängen om 0.592 hektar beräknats efter 200 kronor per hektar. Den växande skogen värderades till 4,757 kronor.

Ifrågavarande lägenhet inköptes av K. H. Larsson efter tävlan med annan spekulant för en köpeskilling av 22,100 kronor samt tillträdde den 14 mars 1919. Med anledning av framställning från Larsson, som vid tillträdet erlade en tiondel av köpeskillingen, har Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens i skrivelse den 2 april 1924 nr 72 givna bemyndigande, den 11 juli 1924 beviljat sökanden anstånd till den 14 mars 1928 med erläggande av till betalning den 14 mars 1924 förfallet och samma dag 1925—1927 förfallande räntebelopp å den oguldna delen av ifrågavarande köpeskilling, under villkor att sökanden dels erlade ränta efter 5 procent för år å oguldet till betalning förfallet räntebelopp från respektive förfalldagar, tills full betalning skedde, dels ock ställde förnyad, av länsstyrelsen godkänd säkerhet för betalningens behöriga fullgörande till såväl kapitalräntan som anstånds-räntan. Larsson har vidare av domänstyrelsen erhållit anstånd till den 14 mars 1934 med erläggande av amortering å den återstående köpeskillingen.

I skrivelse den 7 december 1928 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning en till styrelsen ställd, av länsstyrelsen i Södermanlands län med utlåtande den 17 mars 1928 överlämnad, av yttranden från vederbörande domänintendent och landsfiskal åtföljd ansökning, däri Larsson anhållit att, såvida ej någon reducering av köpeskillingen kunde äga rum, de den 14 mars 1928 till betalning förfallande räntemedel, tillhoppa 4,112 kronor 74 öre, måtte efterskänkas, så att hans förpliktelser gent emot kronan endast måtte innefatta fullgörande av de räntebetalningar och amorteringar, som belöpte å tiden efter den 14 mars 1928.

Till stöd för sin framställning anför *sökanden* i huvudsak följande.

Då åbyggnaderna befunne sig i ett synnerligen skröpligt skick, hade alla byggnader måst ersättas med nya, vilket verkstälts för en kostnad uppgående till omkring 27,000 kronor. De skulder på flera håll, som sökanden härigenom åsamkat sig, hade han med yttersta nöd under tiden amorterat, så att nu endast ungefär 1,350 kronor återstode. I sitt äktenskap hade sökanden åtta barn, det minsta fyra år. På grund av omförmälda förhållanden såge sig sökanden ej i stånd att den 14 mars 1928 till kronan gälda vad som bort ske. För att undvika ödeläggelse av sitt hem nu, när hopp förefunnes att vinna lön för allt mödosamt arbete, nödgades sökanden åter anropa kronan om lindring.

Domänintendenten framhåller, att jorden å lägenheten är av tämligen svag beskaffenhet. Vid uppskattningsförrättning 1913 hade lägenheten åsatts ett saluvärde av 12,000 kronor. Sökanden hade emellertid vid tävlan spekulanter emellan stannat för ett cirka 10,000 kronor högre bud. Då sökanden måst nybygga såväl boningshus som ladugård under dyrtiden, hade det varit honom omöjligt att fullgöra ränte- och avbetalningslikviderna i deras helhet. Sökandens biförtjänster genom körslor och dylikt vore ojämn, men strävade han att uppehålla sin ekonomi. Ville man behjärta familjens svåra belä-

genhet och undvika att genom exekutiv försäljning av fastigheten driva sökanden från hus och hem, funnes enligt domänintendentens mening ingen annan utväg än att kronan avstode från en ej så obetydlig del av sin fordran. Enligt domänintendentens mening borde kronan efterskänka hälften av det köpeskillingsbelopp av 10,000 kronor, kronan erhållit utöver lägenhetens uppskattningsvärde.

Landsfiskalen har efter å fastigheten företagen undersökning lämnat redogörelse för sökandens ekonomiska ställning. Härav framgår, att tillgångarna i levande och döda inventarier beräknats att med 3,418 kronor överstiga skulderna, vilka upptagits till 1,343 kronor. Vid tillträdet av fastigheten hade sökanden ägt en kontant förmögenhet av 6,000 kronor jämte ett värdefullt lösöre. Landsfiskalen vitsordar sökanden vara en skötsam och ordentlig person, som städe sökt göra rätt för sig. En sökandens granne och tillika förutvarande arbetsgivare hade framhållit, att man i fråga om arbetsamhet och idoghet sällan påträffade sökandens like. Landsfiskalen har på det varmaste instämt i domänintendentens förslag. Skulle emellertid denna utväg icke kunna ifrågakomma, tillstyrkes bifall till sökandens egen framställning.

Länsstyrelsen har funnit de föreliggande omständigheterna synnerligen behjärtansvärda. Sökandens iråkade ekonomiska svårigheter, som synbarligen äventyrade hans förmåga att behålla fastigheten, vore icke självföreläde utan måste anses härröra av kristidens kraftiga ekonomiska växlingar. Sökanden hade gjort sig känd för skötsamhet och arbetsamhet, vartill kom, att ömmande omständigheter jämväl i så måtto föreläge att sökanden hade stor familj att försörja. Länsstyrelsen funne sig därför böra hemställa om bifall till framställningen, och syntes lindringen i köpevillkoren skäligen böra medges på det sätt, domänintendenten föreslagit medelst efterskänkande av 5,000 kronor av köpeskillingen.

Domänstyrelsen hänvisar till handlingarna i ärendet och meddelar, att enligt under hand från landskontoret erhållen upplysning den av sökanden uppgivna ränteskulden vore till beloppet överensstämmande med landskontorets räkenskaper. Med avseende å de i förevarande fall framhållna särskilda omständigheterna anser sig styrelsen kunna tillstyrka sökandens framställning i vad den avser efterskänkande av statens fordran å den 14 mars 1928 förfallna räntebelopp.

Statskontoret, som den 9 februari 1929 avgivit infortrat yttrande i ärendet, anför, att med hänsyn till konsekvenserna det visserligen syntes kunna väcka betänkligheter, att kronan i ett enstaka fall efterskänkte viss del av det belopp köpare av kronoegendom vore skyldig att erlägga. Emellertid föreläge i detta fall sådana särskilda omständigheter, att statskontoret i trots av nu berörda principiella betänkligheter ansåge sig böra tillstyrka bifall till sökandens framställning om efterskänkande av det förfallna räntebeloppet, vartill dock torde erfordras riksdagens medgivande.

Statens egnahemsstyrelse har i infortrat utlåtande den 13 februari 1929 tillstyrkt domänstyrelsens under instämmande av statskontoret framställda förslag.

Såsom statskontoret framhållit, torde väl ur principiell synpunkt kunna *Departements-* resas vissa betänkligheter mot eftergift av den av sökanden åtagna *chefen.* betalningsskyldigheten. I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag emellertid, att i förevarande fall starka skäl tala för att staten icke gör

hela sitt fordringsanspråk gällande. Den köpeskilling, som av sökanden betalats för lägenheten, överstiger det uppskattade värdet med nära dubbla beloppet, vadan staten erhållit en oberäknat hög betalning. Såväl på grund av köpeskillings storlek som de omfattande byggnadsarbeten sökanden varit nödsakad att utföra å fastigheten har hans ekonomi hårt pressats. Härtill kommer, att sökanden har en stor familj att försörja. Hittills har sökanden genom arbetsamhet och idoghet kunnat upprätthålla sin ställning. Skulle emellertid staten söka att av honom uttaga sin till betalning förfallna fordran, torde vara att emotse, att sökanden skulle komma i ett ekonomiskt nödläge och ej längre kunna behålla sin fastighet. Det synes vara med billighet överensstämmande, att staten i detta läge träder hjälpende emellan, så att sökanden må kunna fortfölja sitt arbete. Jag tillstyrker därför domänstyrelsens av statskontoret och egnahemsstyrelsen biträdda förslag, att sökanden befrias från erläggandet av den 14 mars 1928 till betalning förfallna räntebelopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att förenämnde K. H. Larsson må befrias från erläggande av den 14 mars 1928 till betalning förfallna räntebelopp, tillhoppa 4,112 kronor 74 öre, å ogulden del av köpeskillingen för ovan omförmälda av honom inköpta lägenhet under kronoegendomen Dagöholm nr 1—4 i Södermanlands län.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.